

Елена Грегловић

ПРОСЛАВА ОСМОГ МАРТА

Један од најзанимљивијих и најраспрострањенијих нових обичаја је прослављање Осмог марата — Дана жена. Циљ овог прилога је да се да темељан опис једне осмомартовске прославе. Материјал је прикупљен 1983. године на основу непосредне партиципације у организовању ове церемоније у Секцији за друштвени положај и активност жена заједнице „Доњи град“ у Смедереву.

Секција за друштвени положај и активност жена Месне заједнице „Доњи град“ постоји тринаест година. Број чланица се сваке године повећава и данас износи око осамдесет. Структура чланства је разноврсна. У Секцију су укључене и домаћице и пензионерке, раднице и службенице, има и жена са високим образовањем. И старосна структура је разноврсна. Најмлађа чланица има двадесет седам, а најстарија седамдесет шест година. Секција одржава састанке једном недељно. Сви састанци у месецу фебруару посвећени су припреми Осмог марта.

На првом састанку свака чланица плати своју годишњу чланарину (30 дина месечно), јер све трошкове око прославе сnose саме чланице. Благајница подноси финансијски извештај и упознаје присутне са колико средстава располаже Секција.

Друга тачка дневног реда на том првом фебруарском састанку је програм прославе. Предлаже га председница или нека од чланица Секретаријата, и он се обично састоји из следећих тачака:

1. Седми март: посета болесним и старим чланицама Секције (Празник се честита цвећем).

2. Сакупљање ручних радова за изложбу „Вредне руке жена семдеревског краја“.

3. Аранжирање изложбе (1983. године први пут заједно са женама из предузећа „Украш“).

4. Одређивање једне жене за члана жирија која ће обићи све изложбе на територији општине Смедерево.

5. Осми март: у 11 сати свечана седница са радним делом и малом закуском.

6. Слање позивница за отварање изложбе и свечану седницу представницима Месне заједнице, Социјалистичког савеза, Црвеног крста, Омладинске организације, пионирских кућних савета, Савеза бораца и истакнутих грађана са територије Месне заједнице „Доњи град“.

7. Слање осмомартовских честитки и телеграма збратимљених секција жена из Месне заједнице „Козара“ из Новог Београда, из Приштине, Пирота, Јаше Томића, Сараораца и председници Међуопштинске конференције жена.

8. Другарско вече са брачним друговима, Осмог марта увече (закуп сале и музике).

9. Спремање слане и слатке закуске за мало славље после свечане седнице и торте за другарско вече.

10. Затварање изложбе ручних радова 11. марта 1983. године.

На следећем фебруарском састанку свака чланица добија задужење по напред припремљеним тачкама. Ослобођене су само болесне и најстарије. На том састанку се расправља још и о следећим питањима:

1. Одређује се жена која ће у име Секције посетити Дом старих и изнемоглих у Смедереву и честитати празник и поделити ситне поклоне.

2. 9. марта четири жене треба да посете гарнизон и најбољим војницима, носиоцима значке „примеран војник“ поделе мале поклоне.

3. Одређује се жена која ће да купи поклоне (цигарете, бомбоне, кекс, књиге и др.).

4. 9. марта после подне предвиђена је посета најбољем пионирском кућном савету ове Месне заједнице (овај Савет је формирала управо Секција жена; додељена им је награда на Дан пионира, 27. XII 1982. године). Пионири добијају књигу и албум са фотографијама.

Трећи састанак почиње извештајем докле се стигло са припремама. Подноси га по једна представница из сваке групе. На овом састанку напишу се и пошаљу и осмомартовске честитке. Одређују се жене које ће да умесе слатку и слану закуску и тарту (њих тридесетак). Одређује се такође жена која треба да напише мало излагање о историјату Осмог марта, а такође и она која ће да поздрави званице на отварању изложбе. Одређују се још две жене које ће да помогну око аранжирања изложбе ручних радова жена из комуналног предузећа, „Фаграма“ и др.).

Прави се списак дежурстава док траје изложба у сали „Украса“ (дежура се по четири сата). Купује си и књига утисака.

Када је све ово урађено, последњи састанак пред празник је само договорни око организације другарске вечери Осмог марта увече. Организација другарске вечери поверена је исто тако једној групи жена. Оне само јаве другарицама колико коштају улазнице, а сва изненађења су тајна.

Другарско вече обично се одржава у сали Дома ЈНА са брачним другима (бесплатно).

Осмог марта у девет увече жене, свечано обучене, окупљају се у просторијама Месне заједнице где их дочекују мушкарци са цвећем. Заједно са гостима иду на отварање изложбе ручних радова у сали предузећа „Украс“. Дочекују их радници овог предузећа цвећем и поздравима.

Излажу се радови из области веза, хеклања, ткања, штрикања, таписерије и гоблена. Награђује се по три рада из сваке области. Награђене жене добијају дипломе и једнодневни плаћени излет заједно са свим награђеним женама из општине. Организатор излета је Социјалистички савез. Изложбу отвара председник Месне заједнице „Доњи град“, а отпоздравља председница Актива жена из „Украса“ и захваљује на првој заједничкој сарадњи (што треба да буде пракса и убудуће).

Изложба се обилази колективно. У 11 сати у просторијама Месне заједнице је заказана свечана седница. Први део седнице је радног карактера. Председник у име секције честита свима празник и поздрави госте. Затим жена која је спремила мали реферат о значају Осмог марта, прочита. После тога једна чланица секретаријата упознаје госте и присутне са радом секције, успесима и плановима. Други део је свечаност — са малом закуском која се завршава песмом и колом.

У осам сати увече почиње главна свечаност — другарско вече. На улазу у салу ЈНА женама се, уз честитање предаје по цвет и један број (такмичарски). Када се гости окупе, председница честита женама, празник и поздравља домаћом ракијом, коју доносе жене. Она жена која је одређена као домаћица вечери, тражи да гости устану и преврну своје столице, јер на појединим столицама су залепљени лутријски бројеви. Друга жена чита згодитке од један до педесет. Поклони су симболични. Купују их саме чланице и запаковане их доносе дан раније, према томе изненађења су потпуна.

То су сапуни, пакла цигарета, бомбоне, жица за судове, чешаљ, беби цуцла, лицидерско срце, варјача, парче кобасице, двопек, шибица, балон, неки каменчић и др...

После извлачења лутрије сервира се свечана вечера, по завршетку вечере оркестар најављује музику за игру.

Прва игра је „другарице бирају“, јер ово вече је њихово.

Након тога 3—4 жене — домаћице почињу од стола до стола да продају разгледнице Смедерева. Једна разгледница кошта 10.дин. а купују их само мушкарци, и шаљу их женама. Она која добије највише тих разгледница добија награду (опет неку ситницу). Око поноћи уз музику за игру почиње још једна игра. Жене са бројевима на грудима (добилу су их при уласку) бирају другове и почиње свечана игра. Уз игру почиње извлачење тих бројева и отпадање парова чији је број извучен. Пар који остаје последњи на подијуму за игру добија тарту. Славље се тако наставља уз разне досетке, вицеве, песме, до зоре. Пред крај предсеница похвали најактивније другарице.

9. Марта око подне одређене жене обилазе дом старих и изнемоглих у име Секције са малим поклоном и поздравом, честитајући им празник.

Исто тако обиђе се гарнизон и поздраве примерни војници.